

Çocuklar İçin Hazırlanmış Biyografik Eserler Üzerine Bir İçerik Analizi

A Content Analysis on the Biographical Books Prepared for Children

Hakan DEDEOĞLU *, Mustafa ULUSOY **, Mustafa ALICI ***

ÖZ: Biyografik eserlerin zengin çeşitlilikleri ve değişik yaş gruplarına hitap etmelerine rağmen, bu kitapların kütüphane raflarında beklediği ve rehberlik yapılmadığı sürece çocukların bu kitaplara nadiren ulaştıkları ve ulaşmak istediklerinde de yeterince bilgi birikimi ve deneyime sahip olmadıkları için biyografik eserlerden yararlanmada yetersiz kaldıkları gözlemlenmektedir. Bu çalışmada Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Anabilim dalında öğrenim gören 241 öğretmen adayı tarafından çocuk edebiyatı dersinde okunmak üzere seçilen ve ilköğretim öğrencilerine hitap ettiği varsayılan 72 biyografik figürü içeren 113 kitap örneği incelenmiştir. Çalışmada toplanan verilerin 241 öğretmen adayının okuma tercihlerine dayandığı düşünülürse, elde edilen verilerden bir genelleme yapılamamasına karşın, eğitsel amaçlı ve biyografilerin ilköğretim ve ortaokullarda kullanımına ilişkin birçok yorum getirilebilir. İncelenen 72 figürün 42'sinin Türk, 30'unun yabancı olması, okuyucunun yerli olduğu kadar yabancı kişiler hakkında da biyografik eser bulabileceğini göstermektedir. İnceleme amacıyla seçilen kişilerin meslek ve öne çıkan özellikleri göz önüne alındığında en fazla yazar-şair-ozan-sanatçı grubu yer almakta (27 figür) ve bunu bilim adamı (15 figür) ile devlet adamı (11 figür) grubu takip etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Biyografiler, çocuk edebiyatı, öğretmen eğitimi, içerik analizi

ABSTRACT: Biographical works of art appeal to the rich diversity and different age groups. Even though these books are on the shelves of a library, children need guidance to use and read biographical books, because they rarely reach the books, and show lack of experience and knowledge in using the books. In this study, 241 subjects selected among the teacher candidates registered to children's literature course. The subjects read 113 different books that contain 72 biographical figures. The study is based on the data collected from 241 teacher candidates considering their reading preferences so that generalization of the data may not be possible, but there is a chance of making many comments for the use of biographical books in elementary schools for educational purposes. 42 of the 72 surveyed figures are from Turkish descent and 30 figures are from foreign descent means that the reader can find biographical works on the local as well as foreign life entities. Given their profession and the most prominent features, writer, poet and artist groups, (27 figures) are the mostly presented figures in selected biographical materials for the research, and scientists (15 figures) and statesman (11 figures) are the second and third, respectively.

Keywords: Biographies, children's literature, teacher education, content analysis

1. GİRİŞ

Biyografileri Oğuzkan (1987) “yaşayışları ve yaptıklarıyla ün kazanmış önemli kişilerin hayatlarını belgelere dayalı olarak inceleyen eserler...” (s.141) olarak tanımlamaktadır. Cıraçoğlu (1997) tarafından da benzer bir bakış açısıyla biyografilerin; “hayatları, hizmetleri ve eserleriyle ün kazanmış, önemli kişileri belgeleriyle inceleyen yazılar...” (s.116) olarak tanımlandığı görülmektedir. Biyografiler çocuklara sadece değişik insanlar hakkında bilgi vermekle kalmaz, kendilerine model edinmeleri açısından da önemli örnekler sunar. Çocuklar doğal olarak diğer insanlar hakkında bilgi edinme isteği duyarlar. Çılgın (2007) ilköğretim dördüncü sınıftan itibaren çocukların bu türde yazılmış olan metinleri okuyabileceklerini belirtmesine rağmen günümüzde daha erken yaşlara hitap eden biyografilerinde okuyucuların beğenisine sunulduğunu görmekteyiz. Fleming ve McGinnis'e (1985) ek olarak diğer birçok araştırmacı tarafından ileriki yaşlarda biyografilerin eğitsel olarak ortaokul ve lise sınıflarında

* Yrd. Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, e-posta: dede@hacettepe.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, e-posta: mulusoy@gazi.edu.tr

*** Eğitim Uzmanı, e-posta: alicimustafa@hotmail.com

kullanımına ilişkin çok sayıda örnek sunulmuştur. Geçmişte, bölümler halinde kronolojik bilgilerin dışına çıkmayan ve genellikle çocukların sıkıcı olarak niteleyebileceği biyografik eserlerin yerini günümüzde her yaş grubuna hitap edecek çeşitlilikte, edebi değerleri yüksek ve değişik anlatım tarzlarının kullanıldığı biyografiler doldurmaya başlamıştır. Biyografik eserler zengin çeşitlilik ve değişik yaş gruplarına hitap etmelerine rağmen, bu kitapların kütüphane raflarında beklediği ve rehberlik yapılmadığı sürece çocukların bu kitaplara nadiren ulaştıkları ve ulaşmak istediklerinde de yeterince bilgi birikimi ve deneyime sahip olmadıkları için bu eserlerden yararlanmada yetersiz kaldıkları gözlemlenmektedir (Zarnowski, 1990, p.xiii). Zarnowski (1990) bu sorunun çözümü için çocuklara etkin bir şekilde biyografik eserleri inceleme ve okuma konusunda rehberlik yapılması gerektiğini belirtir. Kyoons (1984) çalışması ise başarı dürtüsünü desteklemesi ve çok sayıdaki insani değerleri içermesi nedeniyle biyografilerin çocuklar için kullanımının önemli olduğunu göstermektedir. Ayrıca Ravitch'in (1989) de belirttiği gibi okullarımızda kullanılan ders kitaplarının monoton yapısı ve öğrencilerin ilgisini çekmemesi nedeniyle ders ve konu içeriklerinin biyografi örnekleri gibi çeşitli kaynaklarla desteklenmesi gerekmektedir.

Biyografilerin çocuklar için tarihi hikâye ve romanlarla bilgilendirici eserler arasındaki boşluğu doldurduğu (Huck, Kiefer, Hepler, ve Hickman, 2004) gerçeği dikkate alındığında, bu kitapların seçiminde ve çocukların tercihine sunulmasında yetişkinler ve öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Biyografik eserlerin seçiminde yazarın kitabına konu olan kişi hakkında ne tür bir araştırma yaptığı, resimlendirme kullanılmışsa resimler ile metin ilişkisi, çocukların ilgisini çekecek bir şekilde sunulmuş olması, daha fazla bilgi edinmek isteyen okuyucu için ek okuma listesi ve bilgiler sunması gibi kriterler dikkate alınarak seçim yapılmalıdır.

Biyografilerin genelde gerçeklere dayalı ya da hikâyeleştirilmiş olarak incelendiği gözlenmektedir. Gerçeklere dayalı biyografilerde anlatılan kişinin yaşamı araştırma ve dokümanlara bağlı kalınarak incelenmiştir. Diyalogların kapsamını o kişinin söylediği gerçek ifadeler oluşturur. Hikâyeleştirilmiş biyografiler ise araştırmalara dayanmakla birlikte yazar olayları hikâyeleştirmekte ve kahramanı kişisel değerlendirmeleri doğrultusunda sunmaktadır. Ayrıca biyografi kitaplarında değişik yaş grubuna hitap etmeleri ve hazırlanma şekilleri açısından da farklılıkların olduğu görülmektedir. Huck, Kiefer, Hepler, ve Hickman (2004) bu çeşitliliği aşağıdaki şekilde sıralamaktadır:

- Resimlendirilmiş Biyografiler: Bunlar kısmi, basitleştirilmiş, tam ya da derleme olabileceği gibi hem gerçekçi hem de hikâyeleştirilmiş biyografileri içerebilir. Ama anlatımdaki yoğunluk resimlendirmelere yüklenmiştir. Küçük yaşlara olduğu gibi tüm ilkokul hatta daha üst seviyeye hitap eden resimli biyografiler bulunabilir.
- Kısmi Biyografiler: Anlatılan kahramanın yaşamından alınan önemli bir iki olay ya da dönem aracılığıyla seçilen figür okuyucuya sunulmaktadır.
- Basitleştirilmiş Biyografiler: Özellikle küçük çocuklar için hazırlanmış bu eserlerde birçok resimlendirme ve sade bir anlatım kullanımı görülür.
- Tam Biyografiler: Gerçekçi ya da hikâyeleştirilmiş olarak kahramanın tüm yaşam döngüsü sade bir anlatımdan derinliğine yapılan bir incelemeye kadar farklı tonlarda okurun seviyesine göre sunulmaktadır.
- Derleme Biyografiler: Birden çok kahramanın yaşam öyküsünün toplandığı eserlerdir.

Çocuklar için biyografik eser seçiminde bu çeşitliliğin göz önünde tutulması önemli bir yer tutar. Çocuklar için büyük bir önem arz etmesine rağmen edebiyatımızda yazılan biyografik eserler genellikle yetişkin okuyucuya hitap etmektedir. Çeviri yoluyla dilimize kazandırılan biyografik eserler genellikle bir alanda tanınmış yabancı bilim ve sanat adamlarını anlatmaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Çalışmanın Kapsamı

Bu çalışmada Anakara'da bulunan bir devlet üniversitesinin Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören 241 öğretmen adayı tarafından çocuk edebiyatı dersinde okunmak üzere seçilen ve ilköğretim öğrencilerine hitap ettiği varsayılan 72 biyografik figürü içeren 113 kitap örneği incelenmiştir. Çalışmanın katılımcıları çocuk edebiyatı dersine 2008, 2009, 2010, 2011 ve 2012 yıllarında kayıtlı olan öğretmen adayları arasından gönüllülük esasına göre seçilmiştir.

Biyografilerin değerlendirilmesinde aşağıdaki prosedür izlenmiştir:

- Huck, Kiefer, Hepler ve Hickman (2004) tarafından listelenen biyografik eserlerde çeşitlilik ilkeleri açısından kitaplar değerlendirilmiştir.
- Seçilen biyografiler, yerli ve yabancı figürleri incelemesi, yayınevleri ve biyografik figürlerin alanları, çeviri ve yayım yılları açısından incelenmiştir.
- Hancock'ın (2004) çalışmasından uyarlanarak hazırlanan ve öğrenciler tarafından doldurulan iki farklı biyografik eser inceleme formları analiz edilmiştir.

Bu çalışmada öğretmen adaylarının biyografik eser inceleme ve değerlendirmelerinde Rosenblatt (1938/1995) tarafından geliştirilen "Okur Tepki Teorisi" temele alınmıştır. Okumanın nasıl olması gerektiği ve hangi süreçleri kapsadığı birçok teorisyen tarafından ele alınmıştır. Louise Rosenblatt'ın ilk olarak 1938 yılında yayımlanan *Literature as Exploration* adlı eserinde açıkladığı Okur Tepki Teorisi (Transactional Theory of Reading), bu alanda önemli bir yer tutar. Okumayı yazar ve okur arasında bir etkileşim olarak ele alan Rosenblatt'ın teorisi iki kısımdan oluşmaktadır. Yazar kitabına yaşam deneyimlerine bağlı olarak şekil verirken aynı zamanda farklı yaşam deneyimlerine sahip okurlara da hitap eder. Bu teoriye göre, okurlar farklı deneyimlere sahip oldukları için her birinin okuması da farklı bir okumadır. Bu açıklama, okullarımızda öğrencileri okudukları hakkında test etmek yerine onları okudukları hakkında kişisel ve eleştirel açıdan değerlendirmelerde bulunma ve bu değerlendirmelerini paylaşma fırsatları sunma zorunluluğunu ortaya koyar. (Rosenblatt, 1938;1978). Rosenblatt, teorisinin ikinci kısmında okuma türlerini ele almakta ve iki farklı okumanın olduğunu ifade etmektedir. Birincisi, bilgi edinmeye yönelik okumadır. Gazete okurken, evimizdeki aletlerin kullanım kılavuzunu okurken tüm bölümlere göz atmaz sadece ilgilendiğimiz bölümlere bakarız. Sözlükleri ve ansiklopedileri de aynı şekilde kullanırız. Burada amaç belli bir bilgiye ulaşmaktır. Rosenblatt ikinci türü estetik okuma olarak nitelendirir. Bazen okumalarımızda öyle bir duruma geliriz ki kahramanların yerine kendimizi koyar, uykumuzdan taviz verir ama kitabı bırakamayız. Bu estetik okuma, bireyin yaşam boyu iyi bir okur olmasına öncülük edecektir. Fakat okullarımız estetik okuma için çok az zaman ve programlı bir içerik sunmakta, sadece bilgi edinmeye yönelik etkinlik ve uygulamalara yer vermektedir. Bilgi edinmeye yönelik okuma yaşamımızda önemli bir yer tutar ve tutmalıdır fakat estetik okumanın gücü ve bireyler

üzerindeki olumlu etkileri düşünüldüğünde bireylerin yaşam boyu okuma alışkanlığı kazanmasında estetik okumaya okullarımızda daha fazla zaman ayrılmasının önemi ortaya çıkmaktadır (Rosenblatt, 1938;1978).

2.2. Çalışmanın Basamakları

Çocuk edebiyatı dersinin ilk haftasında öğrencilere dağıtılan çalışma takviminde biyografiler konusu işlenirken yapılacak etkinlikler ile ilgili bilgi verilmiştir. Öğrencilere formlar dağıtılmış, biyografiler hakkında bilgiler verilerek, tercihleri doğrultusunda seçmiş oldukları eserleri okumaları istenmiş ve okumaları doğrultusunda değerlendirme yapmaları sağlanmıştır. Öğretmen adayları ders içerisinde değerlendirmelerini sınıf arkadaşlarıyla grup çalışması yaparak ve inceledikleri figürler hakkında yazdıkları şiirleri paylaşarak yapmışlardır. Dağıtılan ilk formda öğrencilerden aşağıdaki bilgileri vermeleri ve soruları cevaplamaları istenmiştir:

- Kitabın adı, yazarı, resimleyeni, yayınevi ve tarihi.
- Biyografik figürün çocukluk yılları (Doğum tarihi, ailesi, eğitimi, önemli olaylar, vb.)
- Biyografik figürün sonraki yılları (Nelerle uğraşıyor?, nasıl tanınmış birisi oluyor?, en önemli başarısı nedir?, vb.)
- Kitap hakkında kişisel değerlendirme (Kitaba konu olan kişi hakkında ne düşünüyorsunuz?, Bu kişi gerçekten önemli birisi mi?, Bu kişinin varlığı dünyayı nasıl etkilemiştir?, Hangi özelliklerini örnek alırdınız?)
- Kitap hakkında genel değerlendirme (Kitabı sevip sevmediğinizi nedenleriyle birlikte açıklayınız.)
- Biyografik çeşitlilik hakkında bilgi.

Dağıtılan ikinci formda öğretmen adaylarından okudukları biyografik figür üzerine şiirsel bir çalışma yapmaları istenmiştir. Bu çalışma için yazacakları şiirsel biyografide Hancock (2004) tarafından biyografik eser inceleme amaçlı önerilen aşağıdaki formatı örnek almaları istenmiştir:

İlk satır: Biyografisi incelenen kişinin adı.

Satır/satırlar: İncelenen kişiyi tanımlayan dört ya da daha fazla sıfat, deyim ya da kavram.

Satır/satırlar: ...nın Karısı/Kocasını/Çocuğu/Çocukları...

Satır/satırlar: Sevdikleri...(üç nesne ya da insan)

Satır/satırlar: Duyguları...(üç madde)

Satır/satırlar: Korkuları...(üç madde)

Satır/satırlar: Yapmak istedikleri...(üç madde)

Satır: Yaşadığı yer...(kasaba/şehir/ülke)

Son satır: Biyografisi incelenen kişinin soyadı.

3. BULGULAR

3.1. İncelenen Figürler

Çalışmada 241 katılımcının okuduğu kitaplardaki 72 figürün 113 değişik kaynaktan biyografileri yansıttığı görülmektedir. Biyografisi incelenen kişilerin yerli-yabancı olmalarına göre değerlendirdiğimizde 42 figürün yerli, 30 figürün ise yabancı olduğunu görmekteyiz. Aşağıda okunan biyografik figürlerin listesi yer almaktadır. Eser isimlerinin yanlarında belirtilen ilk rakam kaç öğretmen adayının okumak için bu biyografik figürü seçtiğini ve ikinci rakam eğer var ise aynı figür hakkında kaç farklı eserin okunduğunu göstermektedir.

Yerli: Abdülhak Hamit (1), Ahmet Rasim (2), Ahmet Yesevi (1), Ali Kuşçu (1), Alp Er Tunga (1), Alparslan (1), Atatürk (8-5), Aziz Nesin (2-2), Barbaros (2), Cahit Arf (1), Cahit Sıtkı Tarancı (1), Evliya Çelebi (3), Farabi (1), Fatih Sultan Mehmet (5-3), Gülten Dayıoğlu (1), Halit Ziya Uşaklıgil (1), Harizmi (1), İbni Sina (2-2), II. Murad (1), İtri (1), Kadı Burhaneddin (1), Kanuni Sultan Süleyman (2-2), Kaşgarlı Mahmut (2-2), Kemal Sunal (1), Kemalettin Tuğcu (1), Kubilay (2), Mehmet Akif Ersoy (6-3), Mevlana (19-8), Mimar Sinan (7-5), Nazım Hikmet (5-2), Necip Fazıl Kısakürek (2-2), Onur Güntürk (1), Osman Gazi (2), Peyami Safa (1), Pir Sultan Abdal (2), Piri Reis (1), Tevfik Fikret (2), Yahya Kemal Beyatlı (1), Yavuz Sultan Selim (1), Yunus Emre (11-6), Yusuf Ziya Ortaç (1)

Yabancı: Alexander Graham Bell (1), Arşimet (1), Beethoven (2-2), Cervantes (1), Charles Dickens (1), Charlie Chaplin (2-2), Columbus (1), Darwin (10), Edison (16-3), Einstein (22-2), Emmeline Pankhurst (1), Galileo (1), Harriet Tubman (1), Hz. Muhammed (1), İskender (1), Kaptan Cook (1), Konfüçyüs (2-2), Leonardo Da Vinci (22-3), Lincoln (1), Magellan (4-2), Marco Polo (3-1), Marie Curie (1), Mendel (1), Mozart (17-2), Nellie Bly (1), Pasteur (1), Picasso (7-2), Saint-Exupery (1), Shakespeare (4), Van Gogh (1)

Sadece “Mendel” adlı biyografik eserin Türk yazar tarafından yazıldığı ve diğer 29 yabancı figürle ilgili biyografinin ise çeviri olduğu görülmektedir.

3.2. Alanlar

Bu bölümde biyografileri incelenen kişilerin tanınmış oldukları alanlara ilişkin bir değerlendirme yapılmıştır.

Aktivist: Emmeline Pankhurst, Nellie Bly, Harriet Tubman, Kubilay.

Yazar-Şair-Ozan-Sanatçı (Yerli): Abdülhak Hamit, Ahmet Rasim, Aziz Nesin, Cahit Sıtkı Tarancı, Evliya Çelebi (Seyyah-Yazar), Gülten Dayıoğlu, Halit Ziya Uşaklıgil, İtri, Kaşgarlı Mahmut, Kemal Sunal, Kemalettin Tuğcu, Mehmet Akif Ersoy, Nazım Hikmet, Necip Fazıl, Ömer Seyfettin, Peyami Safa, Pir Sultan Abdal, Tevfik Fikret, Yahya Kemal Beyatlı, Yusuf Ziya Ortaç.

Yazar-Şair-Ozan-Sanatçı (Yabancı): Beethoven, Cervantes, Charles Dickens, Charlie Chaplin, Mozart, Saint Exupery, Shakespeare.

Bilim Adamı (Yerli): Ali Kuşçu, Cahit Arf, Harizmi, İbni Sina, Onur Güntürk.

Bilim Adamı (Yabancı): Alexander Graham Bell, Arşimet, Darwin, Edison, Einstein, Galileo, Leonardo Da Vinci, Marie Curie, Mendel, Pasteur.

Devlet Adamı (Yerli): Alp Er Tunga, Alparslan, Atatürk, Fatih Sultan Mehmet, II. Murad, Kadı Burhaneddin, Kanuni Sultan Süleyman, Osman Gazi, Yavuz Sultan Selim.

Devlet Adamı (Yabancı): İskender, Lincoln.

Kaşif-Denizci (Yerli): Barbaros, Piri Reis.

Kaşif-Denizci (Yabancı): Columbus, Kaptan Cook, Magellan, Marco Polo.

Ressam-Mimar: Leonardo da Vinci, Mimar Sinan, Picasso, Van Gogh.

Düşünür (Yerli): Ahmet Yesevi, Farabi, Mevlana, Yunus Emre.

Düşünür (Yabancı): Konfüçyüs.

Peygamber: Hz. Muhammed.

3.3. Yayınları

Biyografik eserlerin yayımında bazı yayınları çıkarmış oldukları bazı serilerle ön plana çıkmaktadır. Örneğin, *Altın Kitaplar*, Benim Adım serisi; *Can Çocuk*, Ünlülerde Çocuktu serisi; *Beyaz Balina*, Kimdi? serisi; *Öteki Yayıncılık*, Önemli serisi; *Timaş*, Meşhurlar serisi ve *Bulut Yayınları*, Ben serisi ile değişik biyografik figürleri okuyucularına sunmaktadır. Bunun yanı sıra bazı yayınlarının özel alanlara ilişkin, sanatçı, bilim adamı ve Türk büyükleri gibi biyografik eserler sunduğu görülmektedir. İncelen eserler ve yayıncıları aşağıda listelenmektedir:

Akçağ Basın Yayın: Cahit Sıtkı Tarancı; *Akdeniz Yayıncılık:* Einstein, Shakespeare.

Akgün Grup Yayıncılık: Fatih Sultan Mehmet, Kanuni Sultan Süleyman, Yavuz Sultan Selim.

Akvaryum: Ahmet Yesevi, Evliya Çelebi, Farabi, İbni Sina, Kaşgarlı Mahmut, Mevlana, Nazım Hikmet, Piri Reis, Yunus Emre; *Alkım Yayınevi:* Kaptan Cook, Magellan.

Altın Kitaplar: Cervantes, Charlie Chaplin, Einstein, Leonardo Da Vinci, Marie Curie, Marco Polo, Mozart, Picasso, Saint-Exupery, Shakespeare; *Anka Yayınları:* Harizmi.

Beyaz Balina: Darwin, Edison, Einstein, Galileo, Leonardo Da Vinci, Magellan, Mevlana, Mozart.

Bilgi Yayınevi: Halit Ziya Uşaklıgil, Ömer Seyfettin, Pir Sultan Abdal, Yahya Kemal Beyatlı; *Bordo-Siyah Yayınları:* Mimar Sinan; *Bulut Yayınları:* Atatürk, Kubilay; *Büyülü Fener:* Nazım Hikmet;

Can Çocuk-Can Yayınları: Aziz Nesin, Gülten Dayıoğlu, Kemalettin Tuğcu.

Damla Yayınevi: Ali Kuşçu; *Doğa Basın Yayın:* Aziz Nesin; *Elips Kitap:* Mehmet Akif Ersoy.

Erguvan Yayınevi: Mehmet Akif Ersoy; *Gökyeşil Yayıncılık:* Yunus Emre.

Gonca Yayınevi: Yunus Emre; *Güven Yayıncılık:* Atatürk.

Hikmet Çocuk: Kaşgarlı Mahmut, Necip Fazıl Kısakürek, Osman Gazi.

İlkkaynak Kültür ve Sanat: Charlie Chaplin; *Kardelen Yayınları:* Yunus Emre.

Koza Yayın Dağıtım: Yunus Emre; *Kültür ve Turizm Bakanlığı:* İbni Sina, İskender, İtri, Kadı Burhaneddin, Peyami Safa, Yusuf Ziya Ortaç; *Literatür Yayıncılık:* Emmelina Pankhurst.

Milliyet Yayınları: Onur Güntürk; *Morpa:* Ahmet Rasim, Arşimet, Edison, Mevlana, Tevfik Fikret.

Muştu Yayınları: Alparslan, Mimar Sinan; *Nesil Yayıncılık:* II. Murad; *Nurdan Yayıncılık:* Atatürk

Öteki: Alexander Graham Bell, Beethoven, Charles Dickens, Columbus, Edison, Harriet Tubman, Konfüçyüs, Lincoln, Nellie Bly, Pasteur; *Özgür Yayınları:* Mevlana; *Özyürek Yayınevi:* Atatürk

Paydos Yayıncılık: Mendel; Ravza Yayınları: Hz. Muhammed; Salyangoz Yayınları: Van Gogh

Sel Yayınları: Kemal Sunal; Sembol Yayınevi: Mevlana; Somut Yayınları: Atatürk.

Şule Yayınları: Necip Fazıl Kısakürek; Sütun Yayınları: Mehmet Akif Ersoy.

Timaş: Abdülhak Hamit, Alp Er Tunga, Barbaros, Beethoven, Fatih Sultan Mehmet, Kanuni Sultan Süleyman, Leonardo Da Vinci, Mehmet Akif Ersoy, Mevlana, Mimar Sinan.

Tudem: Cahit Arf; Türk Edebiyatı Yayınları: Mevlana; UEAM: Konfüçyüs.

Yapı Kredi Yayınları: Yunus Emre; Yusufoglu Kırtasiye: Mimar Sinan.

3.4. Biyografik Şiirler

Şiirler incelendiğinde öğretmen adaylarının formata bağlı kalarak ve bazı şiirlerde edebi özellikleri göz önüne alarak yazdıkları görülmektedir. Bu örneklerden bazıları aşağıda sunulmuştur

Albert Einstein hakkında yazılan bir şiir:

Yaşamış en zeki insanlardan biridir Albert.
 Çılgın saçlıdır, barışçıldır, asla değildir sert.
 İki karısı oldu iki de oğlu,
 Ama mutluluğu hep bilimde buldu.
 Onu bir mucit yaptı merak duygusu.
 Savaştı katliamdı tek korkusu.
 Düşünmek, araştırmak, keşfetmekti isteği.
 Önce Almanya, sonra İsviçre oldu evi.
 Uzun lafın kısası bahsettiğim Einstein idi.

Picasso hakkında yazılan bir şiir örneği:

Benim adım Picasso,
 Resim, kadınlar ve boğa güreşi.
 Hem tutkularım hem de zayıf taraflarım.
 Olga, Marie-Therese, Françoise ve Jacqueline Roque
 Hayatımın aşkları.
 Paulo, Maia, Claude ve Paloma
 Sevgili çocuklarım.
 Max Jacob, Casagemas, Manuel Pallares
 Unutulmayan dostlar.
 Gün gelir yalnızlık ve hüznün içime işler,
 Gün gelir içimdeki yaşam sevinci artar,
 Gün gelir parasız ve sefil yaşadığım
 Günlere geri dönmekten korkarım.

Her Őeye rağmen dolu dolu bir hayat.
Ne güzel Őey!
Barcelona, Paris, Madrid'de yaŐamak.

Charlie Chaplin'i anlatan bir Şiir:

KonuŐmadan Anlatmak
Adı Charlie
Dünyaya umut ve neŐe veren
Sessiz film yıldıızı
Zeki, yaramaz, kocaman yürekli bir adam
Sevdikleri vardı
Annesi Hannah, akıllı kadın
Babası Charles, ilgisiz adam
KardeŐi Sidney, küçük baba!
Kaybetti hepsini
Alkolik babasını
DelirmiŐ annesini
Tüm ailesini!..
Kızıdı yoksulluğa,
Haksızlığa, eŐitsizliđe
alıŐtı, çalıŐtı...
Sessiz olduğu halde herkes onu anlayabiliyordu
Fimler çekti, oyunlar oynadı
Sevildi tüm dünyada!
Londra'da dođmuŐtu
Amerika'da yaŐadı
Yoksul Charlie
Sir Chaplin olarak yumdu gözlerini!..

Cahit Sıtkı Tarnacı hakkında okunan biyografi sonrası yazılan bir Şiir:

Cahit Sıtkı derlerdi büyük bir Şair vardı.
Akıcı, imgeci aynı zamanda zeki ve çalıŐkandı.
Çok sevdi, evlendi, karısı Cavidan Hanımdı
En sevdiği dostu, arkadaŐı Ziya Osman Saba'ydı.
Babasıydı değer verdiği, sırdaŐı Nihal ablasıydı
Romantik iyiliksever ve çok sıkılğan birisiydi.

Ölümden korkar, yalnızlığa dayanamazdı.
 Şiir yoksa yaşayamazdı.
 Çok büyük bir şair olmak istedi.
 Herkes tarafından sevilen babasının gurur duyduğu
 Diyarbakırlıydı, büyük bir aileden, doğulu,
 Yaş otuz beş yolun yarısı eder dedi
 Yolun diğer yarısını bitiremeden hayata veda etti TARANCI

Yunus Emre hakkında yazılan bir şiir:

Yunus bilir herkes Onu.
 Pek bilinmez çoluk çocuğu.
 İbrahmdir ismi bilinen tek oğlu.
 Tabduk Emre'si, Mevlana'sı ve de oğlu.
 Sevdiklerinin ismini vermek yanlış doğrusu.
 “Yaradılanı yaradandan ötürü sever” budur onun doğrusu.
 Hacı Bektaş Veli kapısında kaybedince nasibi,
 Tabduk Emre'den de nasipsiz kalmaktır korkusu.
 Yine Tabduk eşiğine koyduğunda başını,
 “Hangi Yunus ?” sorusu duymaktır bir diğer korkusu.
 Tabduk'un esasını bulmaktır sonrasında arzusu.
 İşte bu şanlı Yunus neredendir sorusu?
 Kimine göre Sarıköy, Kimine Sakarya, kimine Karaman...
 Bilinen namı olmuş ve de sanı; yaşadığı yer de belirsiz aynı çoluk çocuğu...
 Her isme gerektir bir imza doğrusu.
 Yunus'a da atarız imzasını Emre deyu.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

4.1. Sonuç

Çalışmada toplanan verilerin 241 öğretmen adayının okuma tercihlerine dayandığı düşünülürse, elde edilen verilerden bir genelleme yapılamamasına karşın, eğitsel amaçlı ve biyografilerin ilköğretim okullarında kullanımına ilişkin birçok yorum getirilebilir.

İncelenen 72 figürün 42'sinin yerli, 30'unun yabancı olması, okuyucunun yerli olduğu kadar yabancı kişiler hakkında da biyografik eser bulabileceğini göstermektedir. Bu konuda yapılabilecek diğer bir yorum ise yabancı kaynaklı biyografik eser çeşitliliğine karşın tanınmış birçok Türk büyüğünün hayatının çocuklara tanıtılmasında kullanılacak biyografik çalışmaların yapılmadığıdır. Yabancı figürlere ilişkin diğer bir sonuç ise tamamına yakınının çeviri yoluyla dilimize kazandırılmış ve okuyucuya sunulmuş olmasıdır. Başka ülkelerde yaşayan çocuklar için hazırlanmış olan ve ülkemiz okuyucuları için kültürel farklılıkları olan bu

çevirilerin farklı kültürleri tanıtmada bir araç olarak kullanılabilmesi düşünülebilir. Konfüçyüs dışında seçilen tüm figürlerin batı kökenli olması da dikkat çeken diğer bir unsurdur. Doğu kültürü ve ülkelerinden biyografik eser seçilmemesi okuyucunun bu kültürleri temsil eden kişilere ilişkin biyografik eserlere ulaşamamasına neden olacaktır. Genel olarak çocuklara hitap eden yabancı biyografik eserlerde batı kültürlerinden seçilen figürlerin sayısal olarak piyasada büyük bir ağırlığı olduğu gerçeği göz önüne alındığında bu durumun öğretmen adaylarının tercihini de etkilemesi beklenen bir sonuç olarak yorumlanmalıdır.

İnceleme amacıyla seçilen kişilerin meslek ve öne çıkan özellikleri göz önüne alındığında en fazla yazar-şair-ozan-sanatçı grubunun yer aldığı görülmektedir (27 figür). Bunu bilim adamı (15 figür) ile devlet adamı (11 figür) grubu takip etmektedir. Genel olarak Türk figürlerine bakıldığında tarihin her döneminden seçilen kişilere ilişkin biyografiler karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca yüzyılları aşan devlet geleneğinin bir sonucu olarak Türk biyografilerinde devlet adamı figürü, yabancı biyografilere oranla sayısal olarak daha fazla yer almaktadır.

Yazılan biyografik şiirler incelendiğinde, sadece kavramsal ve biçimsel açıdan şiir oldukları görülmektedir. Şiirde olması gereken duygusal coşku, üslup vb. genelde karşımıza çıkmamaktadır. Yalnızca manzum oluşları ve şiir türlerinden (kafiyeli veya serbest) birinde yazılmaları dolayısıyla şiir olarak değerlendirilebilirler. Örneklerde de görüldüğü gibi nazım türü olarak konuşma diline yakın bir yapıdadırlar. Böylesi didaktik türlerde şiir yazmak için tam olarak şair olmaya da gerek yoktur. Çeşitli bilimsel, edebî ve tarihi kimseler üzerine olan didaktik şiirler gibi olsalar da genel olarak bu şiirlere hemen her dizesinde mutlaka betimleyici bir sözcüğün bulunduğu konuşma dilinde mensur bir yazının yalnızca kafiyeye dökülmüş halidir diyebiliriz.

4.2. Yorum ve Öneriler

Teknolojik gelişim ve toplumsal değişimin çok hızlı yaşandığı günümüzde televizyon ve diğer medya araçlarının özellikle çocuk ve gençleri okumaktan alıkoyduğu ve bunun toplumsal okuryazarlık seviyesinin yükseltilmesi çalışmalarının önündeki en büyük engellerden biri olduğu kaçınılmaz bir sonuç olarak görülmelidir. Bu sorunlar düşünüldüğünde Quackenbush'ın (1989) de belirttiği gibi günümüz çocukları için kitap yazma, resimlendirme ve öğretim kolay değildir. Çocuk kitapları yazar ve resimleyicileri ve okullarda öğretmenler çocukların ilgilerini kitaplara çekebilmek amacıyla daha fazla çaba göstermelidir. Lehman ve Scharer (1995-96) çocukların okuduklarını değerlendirmede iki geniş kategori tanımlamaktadır. İlk grupta daha çok okuma deneyimlerine bağlı olarak bireysel duygu, değer ve tercihlerin yer aldığı bir sınıflama, ikinci grupta ise daha çok metin temelli analiz ve çıkarımlara dayalı bir sınıflamanın yer aldığını görmekteyiz. Lehman (2007) yaşam boyu öğrenme ve okuma güdülerine sahip bireyler yetiştirmek için belirtilen bu kategorilerin sınıf içerisinde yüksek sesle öğrencilere kitap okuma, kitap paylaşımları, edebi incelemeler, tartışma grupları gibi etkinliklerle desteklenmesi gerektiğini örnekleriyle paylaşmaktadır. Bu etkinliklerde kitap seçimi konusunda bazı ölçütlerin dikkate alınması gerekmektedir. Zarnowski (1990) sınıf içerisinde yapılacak biyografik eser inceleme, okuma ve yazma çalışmalarında biyografik figürün seçimi konusunda bazı soruların karar aşamasında dikkate alınması gerektiğini belirtmektedir. Bu sorular aşağıda listelenmiştir:

Biyografik figürün yaşamı çocukların ilgilerini çekebilecek düzeyde mi?

- Bu kişinin yaşamı çocuklarda tarih sürecinde meydana gelen önemli olay ve konulara ilişkin bilgi edinme ve bağlantılar kurmada yardımcı olabilecek mi?
- Çocuklar ders kitapları ve diğer eğitsel materyallerde yeterince temsil edilmemiş kişi veya konular hakkında bilgi edinilebilecek mi?

- Çocuklar için araştırma yapma ve okuma konusunda seçilecek kişi hakkında yeterince kaynak mevcut mu? (p.12)

İlkokul düzeyinde yazılmış biyografik eserlerin büyük çoğunluğunun ikincil kaynaklara dayanması bunların okunma ve incelenmesinde eleştirel bir yaklaşımın takip edilmesini gerektirmektedir. Bu eserlerin incelenmesi ve sunulan bilgilerdeki gerçekliğin sorgulanmasında araştırmacılar tarafından; araştırmaya ilişkin yer alan bilgi ve delillerin; bilgilerin sunumundaki yansız yaklaşımın ve kurgusal konuşma metinleri ve bilgilerden ziyade gerçeklere dayalı konuşma ve metin bilgilerinin sunumu konusunda dikkatli bir incelemenin gerekliliği vurgulanmaktadır. Çocuklar bu konuları biyografik eserleri inceleyip okurken ve proje veya araştırma kapsamında biyografik özelliği olan bir eser hazırlarken kullanabilirler. Zarnowski (1990) sınıf içerisinde biyografik eser inceleme ve çocuklara biyografik eser yazdırma konusunda dört farklı yaklaşım ve bu yaklaşımlara uygun hazırlanan örnekler sunarak türe yeni başlayanlar için model oluşturmaktadır. Bu dört yaklaşımla ilgili ana hatlar şunlardır:

- Enstantane Yaklaşım (Snapshot approach): Yaklaşım sırasıyla incelenecek figür hakkında bilgilerin toplanması, beyin fırtınası ve materyallerin seçimi, enstantanelerin hazırlanması, materyallerin düzenlenmesi ve buna bağlı bir dizaynın oluşturulması aşamalarını kapsar.
- Hikâyeleştirme (Fictionalized Versions):Yaklaşım sırasıyla öğretmen tarafında seçilen figür hakkındaki eserin okunması, figür hakkında bilgilerin edinilmesi ve bunlara bağlı olarak planlama ve yazma aşamalarını kapsar.
- Tarihsel yaklaşıma alternatif (An Alternative to Chronological Order): Yaklaşım sırasıyla figür hakkında bilgilerin toplanması, zaman çizelgesinin oluşturulması, ana konuların belirlenmesi, yardımcı fikirlerin toplanması ve biyografi yazım aşamalarını kapsar. Bu yaklaşımda incelenen figürün en önemli özelliği ile biyografi yazımına başlanarak bu özelliğin geçmişi irdelenir.
- Yaşam ve zaman ilişkisi (The relationship between life and times): Yaklaşım sırasıyla figür hakkında bilgilerin toplanması, zaman çizelgesinin tamamlanması, yazılacak özelliklerle ilgili beyin fırtınası tekniğinin uygulanması ve yazmaya hazırlık aşamalarını kapsar (ss.33–63).

Biyografik eserlerin seçiminde kitapların taşıması gereken edebi özelliklerin ilk ve ortaokul öğrencilerine uygunlukları açısından incelenmesi gerekmektedir. Örneğin karakterlerin Groff'ın (1980) belirttiği gibi insanüstü özelliklere sahip bir şekilde sunulması çocukların bu karakterlerle ilişki kurmasının önüne geçecektir. Bu nedenle biyografik figürün insani özelliklerinin ön plana çıkarıldığı, gerçek bir insan hayatı hakkında okunan bir eser olması önemlidir. Ayrıca Moore'un (1985) belirttiği gibi çocuklar için yazılan biyografilerde basitleştirme amacıyla eksik ya da yanlış bilgilerin sunulduğu düşünülürse, bu eserlerin dikkatli bir şekilde incelenerek çocukların beğenisine sunulması önem arz eder.

Çalışmanın değişik eğitim ve yaş kademelerini içeren grupların tercihleri üzerinde de yapılması yeni bir çalışma ve karşılaştırma fırsatı sağlayacaktır. Farklı biyografi türleri ele alındığında tek tür üzerinden (Resimlendirilmiş, basitleştirilmiş, kısmi, tam, derleme) bu çalışma

yeni alanlara uygulanabilir. Diğer bir çalışma bu uygulamanın farklı bilim dalları ele alınarak daha özel bir alanda incelenmesi şeklinde yapılabilir. Yapılacak bu çalışmalar günümüz ilkökul öğrencilerine öneriler yapılabilmesi açısından kaynak eksikliği ve düzensizliği gibi önemli bir eksikliği giderebilir. Ayrıca bu çalışmalar biyografik eserlere ilişkin katalogların oluşturulması ve eksikliklerin belirlenmesi aşamalarında da önemli boşlukların doldurulmasına yardımcı olacaktır.

Tanju (2013) çocukların belli dönemlerde ünlü kişileri model alma yoluyla özdeşleşme duygularını doyurmaya çalıştıklarını belirtir. Tanju'nun belirttiği gibi biyografiler çocukları; "başkalarının hayat kavgalarını, karşılaştıkları türlü sorunları ve başarılarının nedenlerini anlatarak, onları ileride karşılaşılabilecekleri durumlara hazırlar" (s.127). Bu nedenle çocuklar için hazırlanmış nitelikli biyografilerin, çocukların hem kendi hem diğer kültürlerin değerlerini ve büyüklerini öğrenmelerine sunduğu fırsatların yanında onların kişilik gelişimlerine olan katkıları da yadsınamaz bir gerçektir.

5. KAYNAKLAR

- Ciravoğlu, Ö. (1997). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Çılgın, S. (2007). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Fleming, M. & McGinnis, J. (Eds.) (1985). *Biography and autobiography in the secondary school*. IL:Urbana.
- Groff, P. (1980). Biography: A tool for bibliotherapy?. *Top of the News*. Spring:269-273.
- Hancock, M. R. (2004). A celebration of reading and response: Children, books, and teachers in K-8 classrooms (2nd. ed.). New Jersey: Pearson .
- Huck, C. S., Kiefer, B. Z., Hepler, S. & Hickman, J. (2004). *Children's literature in the elementary school* (8th ed.). NY:McGrawHill.
- Kyoon, K. (1984). A study of values and children's biographies. *Yayımlanmamış doktora tezi, The University of Tennessee*.
- Lehman, B. A. & Scharer, P. L. (1995-96). Teachers' perspectives on response comparisons when childrens and adults read children's literature. *Reading Research and Instructions*, 35, 142-152.
- Lehman, B. A. (2007). *Children's literature and learning: Literary study across the curriculum*. NY: Teachers College Press.
- Moore, A. W. (1985). A question of accuracy: Errors in children's biographies. *School Library Journal*, 31, 34-35.
- Oğuzkan, A.F. (1987). *Yerli ve yabancı yazarlardan örneklerle çocuk edebiyatı* (4.basım). Ankara: Emel Matbaacılık.
- Ravitch, D. (1989). Education and the public good. *National Forum*, Summer, 35-38.
- Rosenblatt, L. (1938). *Literature as exploration*. New York: Appleton-Century; (1995). New York: Modern Language Association.
- Rosenblatt, L. (1978). *The reader, the text, the poem: The transactional theory of the literary work*. Carbondale, IL: Southern Illinois Press.
- Tanju, E. H. (2013). Edebi türler açısından çocuk edebiyatı. Gönen, M. (Eds.). *Çocuk Edebiyatı*, (93-158). Ankara : Eğiten Kitap.
- Quackenbush, R. (1989). Laughter in biography: narrating for today's children. In Otten, C. F. & Schmidt, G. D. (Eds.). *The voice of the narrator in children's literature: Insights from writers and critics* (pp. 341-347). NY: Greenwood Press.
- Zarnowski, M. (1990). *Learning about biographies: a reading-and-writing approach for children*. IL:Urbana

İncelenen Biyografik Eserler

- Abdulhamid Cude es-Sahhar (2001). *Çocuklar için peygamberimizin hayatı*. Ravza Yayınları.
- Akay, M. Orhan (2003). *Necip Fazıl Kısakürek*. Şule Yayınları.

- Akgün, Mustafa (2011). *Fatih Sultan Mehmet*. Akgün Grup Yayıncılık.
- Akgün, Mustafa (2011). *Kanuni Sultan Süleyman*. Akgün Grup Yayıncılık.
- Akgün, Mustafa (2011). *Yavuz Sultan Selim*. Akgün Grup Yayıncılık.
- Alexandri, Ferran (2008). *Benim Adım Shakespeare*. Altın Kitaplar.
- Algın Halis (2012). *Mimar Sinan*. Muştı Yayınları.
- Aşkar, Mustafa (2008). *Mevlana Sonsuza Akan Nehir*. Morpa.
- Atçakarlar, Nefise (2009). *Alp Er Tunga*. Timaş.
- Atçakarlar, Nefise (2009). *Mevlana Sevgi Güneşi*. Timaş.
- Atçakarlar, Nefise (2009). *Mimar Sinan*. Timaş.
- Aydoğan, Ali (1987). *Yunus Emre*. Koza Yayın Dağıtım.
- Altınkaynak, Hikmet (2012). *Ünlülerde çocuktuk: Gülten Dayıoğlu*. Can Çocuk.
- Bahadıroğlu, Yavuz (2008). *II. Murad*. Nesil Yayıncılık.
- Barba, Nuria (2010). *Benim Adım Marco Polo*. Altın Kitaplar.
- Bargallo, Eva (2007). *Benim Adım Picasso*. Altın Kitaplar.
- Behramoğlu, Ataol (2008). *Aziz Nesin'li Yıllar*. Doğa Basın Yayın.
- Bendick, Jeanne (2009). *Galileo Galilei Kimdi?*. Beyaz Balina.
- Bilgin, İsmail (2008). *Ali Kuşçu*. Damla Yayınevi.
- Brallier Jess (2006). *Albert Einstein Kimdi?*. Beyaz Balina.
- Brown, Pam (1996). *Charlie Chaplin*. İlkaynak Kültür ve Sanat.
- Canberk, Eray (2008). *Tarihe İz Bırakanlar, Durmadan Yazan Adam: Ahmet Rasim*. Morpa.
- Cox, Michael (2006). *Leonardo Da Vinci ve Onun Süper Beyni*. Timaş.
- Cugota, Lluís (2006). *Benim Adım Albert Einstein*. Altın Kitaplar.
- Çetin, İnan (2010). *Mevlana Kimdi?*. Beyaz Balina.
- Çil, Faruk (2008). *Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü Öğreniyorum*. Güven Yayıncılık.
- Dedeleroglu, Eren (2012). *Mehmet Akif'le bir gün*. Timaş.
- Dikmen Selahattin (2006). *Sultan Alparslan*. Muştı Yayınları.
- Dündar Orhan (1999). *İbni Sina*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Edward, Roberta (2006). *Leonardo Da Vinci Kimdi?*. Beyaz Balina.
- Ekinci, Bilge (2007). *Mehmet Akif Ersoy: Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eserleri*. Elips Kitap.
- Enginün, İnci (1986). *Abdülhak Hamit Tarhan*. Timaş.
- Eyüpoğlu, İsmet Zeki (1998). *Mevlana Celaleddin*. Özgür Yayınları.
- Frith, Margaret (2006). *Thomas Alva Edison Kimdi?*. Beyaz Balina.
- Fuat, Mehmet (2007). *Yunus Emre*. Yapı Kredi Yayınları.
- Göze, Ergun (1987). *Peyami Safa*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Gurbetçi, Yılmaz (2003). *Matematiğin Babası Harizmi*. Anka Yayınları.
- Hopkinson, Deborah (2006). *Charles Darwin Kimdi?*. Beyaz Balina.
- Hynson, Colin (2001). *Magellan ve Güney Amerika*. Alkım Yayınevi.
- Johnson, Ann Donegan (2003). *Kendine İnanmanın Önemi: Louis Pasteur*. Öteki.
- Johnson, Ann Donegan (2003). *Adil Olmanın Önemi: Nellie Bly'in Öyküsü*. Öteki.
- Johnson, Ann Donegan (2003). *Saygının Önemi: Abraham Lincoln'ün Öyküsü*. Öteki.

- Johnson, Ann Donegan (2006). *Konfüçyüsün Öyküsü*. Öteki.
- Johnson, Ann Donegan (2006). *İnsanlara Yardım Etmenin Önemi: Harriet Tubman*. Öteki
- Johnson, Ann Donegan (2006). *Özdisiplinin Önemi: Alexander Graham Bell*. Öteki.
- Johnson, Ann Donegan (2003). *Cömert Olabilmenin Önemi: Beethoven*. Öteki.
- Johnson, Ann Donegan (2006). *Hayal Gücünün Önemi: Charles Dickens'in Öyküsü*. Öteki
- Johnson, Ann Donegan (2011). *Yaratıcı Olmanın Önemi: Thomas Edison'un Öyküsü*. Öteki
- Johnson, Spencer (2003). *Meraklı Olmanın Önemi: Christopher Columbus*. Öteki.
- Jorda, Maria J. (2007). *Van Gogh'un Sihirli Dünyası*. Salyangoz Yayınları.
- Kabaklı, Ahmet (1987). *Mevlana*. Türk Edebiyatı Vakfı.
- Kahveci, Nilüfer (2007). *Dürüstlük ve Konfüçyüs*. UEAM.
- Kaya, Ahmet (2009). *Farabi*. Akvaryum Yayınları
- Kaya, Ahmet (2009). *İbni Sina*. Akvaryum Yayınları
- Kaya, Ahmet (2009). *Piri Reis*. Akvaryum Yayınları
- Kılıçaslan, Ahmet (2007). *Mevlana Celaleddin Rumi*. Sembol Yayınevi.
- Korkmaz, Ramazan (2002). *İkaros'un Yeni Yüzü: Cahit Sıtkı Tarancı*. Akçağ Basın Yayın.
- Kramer, Sydelle (2006). *Ferdinand Magellan Kimdi?*. Beyaz Balina.
- Langley, Andrew (2009). *Büyük İskender*. Kültür Yayınları.
- Lugue, Luis (2010). *Benim adım Charlie Chaplin*. Altın Kitaplar.
- Marti, Meritxell (2007). *Benim Adım Mozart*. Altın Kitaplar.
- McDonough, Yona Zeldis (2006). *Wolfgang Amadeus Mozart Kimdi?*. Beyaz Balina.
- Morriss, Roger (2001). *Kaptan Cook ve Büyük Okyanusun Keşfi*. Alkım Yayınevi.
- Nesin, Aziz (1991). *Bende Çocuktum*. Can Çocuk.
- Novelli, Luca (2008). *Arşimet: Dünyayı Yerinden Oynatan Bilgin*. Morpa.
- Novelli, Luca (2008). *Edison*. Morpa.
- Oktay, Osman (2002). *Osman Gazi*. Hikmet Çocuk.
- Önal, Mehmet (1986). *Yusuf Ziya Ortaç*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Orakçı, Mustafa (2009). *Fatih'le Bir Gün*. Timaş.
- Orakçı, Mustafa (2011). *Mevlana'yla bir gün*. Timaş.
- Özdamarlar Metin (2007). *Barbaros Denizler Fatihi*. Timaş.
- Özçelik, Mustafa (2009). *Mehmet Akif Ersoy: Kronolojik Hayat Hikayesi*. Erguvan Yayınevi.
- Özçelik, Mustafa (2008). *Mehmet Akif ve İstiklal Marşı*. Sütun Yayınları.
- Özçelik, Mustafa (2005). *Yunus Emre Divanından seçmeler*. Kardelen Yayınları.
- Özdemir, Ahmet (2007). *Mimar Sinan'ın büyüklüğü*. Bordo Siyah Yayınları
- Özinal, Mucize (2004). *Kara Cümle: Cahit Arf*. Tudem.
- Öztuna, Yılmaz (1987). *Buhurizade Mustafa İtri Efendi*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Rohr, Ian (2009). *Çığır açanlar: Emmeline Pankhurst*. Literature Çocuk.
- Sağlam, Nuri (2002). *Necip Fazıl Kısakürek*. Hikmet Çocuk.
- Sağlam, Seyfettin (2003). *Kaşgarlı Mahmut*. Hikmet Çocuk.
- Sancak, Emel & Düver, Emine (2007). *Kendine Güven ve Mimar Sinan*. Yusufoğlu Kirtasiye.
- Sertbarut, Miyase (2007). *Mendel'den Kopya İnsana*. Paydos Yayıncılık.

- Sertel, Yıldız & Tecimer, Leman (2010). *Nazım Hikmet Çocuklarla*. Büyülü Fener.
- Sönmez, Sevil İnan (2009). *Türk Dilinin en büyük lideri Kaşgarlı Mahmud*. Akvaryum Yayınları.
- Sönmez, Sevil İnan (2009). *Mevlana*. Akvaryum Yayınları.
- Sönmez, Sevil İnan (2009). *Türkistan'ın piri Ahmet Yesevi*. Akvaryum Yayınları.
- Sönmez, Sevil İnan (2009). *Yunus Emre*. Akvaryum Yayınları.
- Sönmez, Sevil İnan (2010). *Sevgiler sultanı Yunus Emre*. Akvaryum Yayınları.
- Spencer, Johnson (2003). *Meraklı olmanın önemi; Christopher Columbus*. Öteki Yayıncılık.
- Sydelle, Kramer (2006). *Ferdinand Magellan kimdi?*. Beyaz Balina.
- Şahan, Saliha (2008). *Meşhur Olan Fakir Çocuklar: Beethoven*. Timaş.
- Şahan Saliha (2008). *Meşhur Olan Fakir Çocuklar: Mimar Sinan*. Timaş.
- Tan, Niyazi (2007). *Tüm Yönleriyle Atatürk*. Özyürek Yayınevi.
- Tello, Antonio (2003). *Miguel de Cervantes*. Altın Kitaplar.
- Tello, Antonio (2006). *Benim Adım Leonardo Da Vinci*. Altın Kitaplar.
- Tezçakar, Behice (2008). *Dahi Fatih'in Muhteşem Fethi*. Timaş.
- Tezçakar, Behice (2006). *Muhteşem Süleyman Kanuni*. Timaş.
- Timuroğlu Vecihi ((2007). *Atatürk*. Somut Yayınları.
- Tuğcu, Nemika (2004). *Sırça Köşkün Masalcısı: Kemalettin Tuğcu*. Can Yayınları.
- Tuğcu, Nemika (2009). *Türk Aydınlanmasının Öncüsü Tevfik Fikret*. Morpa.
- Tüzüner, Çetin (2006). *Atatürk*. Nurdan Yayınları.
- Uslu, Mustafa (2011). *Yunus Emre*. Gonca Kitapevi.
- Uyguner, Muzaffer (1992). *Halit Ziya Uşaklıgil*. Bilgi Yayınevi.
- Uyguner, Muzaffer (1990). *Ömer Seyfettin*. Bilgi Yayınevi.
- Uyguner, Muzaffer (1992). *Pir Sultan Abdal*. Bilgi Yayınevi.
- Uyguner, Muzaffer (1992). *Yahya Kemal Beyath*. Bilgi Yayınevi.
- Yalçın, Kemal (1998). *Bilim Tutkusu, Onur Güntürk'ün Yaşam Öyküsü*. Milliyet Yayınları.
- Yavaşlı Aydoğan (2006). *Ben Mustafa Kemal*. Bulut Yayınları.
- Yavaşlı, Aydoğan (2004). *Ben Öğretmen Kubilay*. Bulut Yayınları.
- Yazıcı, Yüksel (2009). *Evliya Çelebi*. Akvaryum.
- Yazıcı, Yüksel (2009). *Nazım Hikmet Ran*. Akvaryum.
- Yıldırım. Halil İbrahim (2006). *Yunus Emre*. Gökyeşil Yayıncılık.
- Yücel, Yaşar (1987). *Kadı Burhaneddin*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Extended Abstract

Biographical works of art appeal to the rich diversity and different age groups. Even though these books are on the shelves of a library, children need guidance to use and read biographical books, because they rarely reach the books, and show lack of experience and knowledge in using the books. In the past, chronological information was presented in the chapters of these books and children generally find this kind of presentation as boring and dull. Nowadays, biographical books address different age groups, have high literary values, and use different narrative styles.

In this study, 241 subjects selected among the teacher candidates registered to children's literature course. The subjects read 113 different books that contain 72 biographical figures. The following procedures were used to evaluate the biographical books:

- Books are evaluated in terms of the principles of diversity in the sources of biographical books.
- Selected biographies were analyzed by considering their domestic and foreign figures, publishers, the profession areas of biographical figures, publication years and either a translated work of a biography or not.
- Teacher candidates filled out two different kinds of biographical book evaluation forms and these forms were analyzed in detail.

The results illustrated that 42 of the figures analyzed were domestic, and 30 of them were foreign means that readers can find biographical books about both domestic and foreign figures. The results also showed that there are a various kinds of biographical books about foreign figures, but there are a limited numbers of books that can be used to introduce the 'Turkish figures' life stories to children in the market. The analyze results showed that the books about foreign figures were translated to Turkish from their original languages and presented to the readers. The books written for children living in different countries and cultures might be used to as a medium to introduce different cultures for Turkish children. It is interesting to note that out of Confucius, all of the figures were from western origin. There are limited numbers of books that represent eastern countries and cultures result in readers not reaching and reading biographical books about these cultures. In general, there is a numerical superiority of the biographical books that represent western cultures so that this superiority can affect the participants' choices of the books and this situation should be interpreted as an expected result. Given their profession and the most prominent features, writer, poet and artist groups, (27 figures) are the mostly presented figures in selected biographical materials for the research, and scientists (15 figures) and statesman (11 figures) are the second and third, respectively. In general, there are Turkish figures in the books from the different eras of the history. In addition, as a result of the state tradition over the centuries, statesman figures have numerical superiority in the Turkish biography books.

The analyze result showed that the written poems can be accepted as a poem if one only considers their conceptual and formal aspects. Such characteristics as emotional enthusiasm, style, etc. that poems should have cannot be seen in these poems. They can be accepted as poem if one considers their verse and written styles such as rhyme or free. The sample written poems' verse style is very close to the spoken language. Actually, there is no need to be a poet in writing these kinds of didactic poems. Even they are about the scientific, literary, and historical figures, these poems have descriptive words in their every line, and they should be accepted as a kind of prose text in spoken language that is turned into a rhyme.

The study is based on the data collected from 241 teacher candidates considering their reading preferences so that generalization of the data may not be possible, but there is a chance of making many comments for the use of biographical books in elementary schools for educational purposes. In the market, there is a vast amount of foreign biographical books, but it is very hard to find books about important Turkish figures' life stories that can be used to introduce them to the Turkish children. The analyze results revealed that these rarely found books represent the different eras of the Turkish history. The biographical books written for elementary level students are based on the secondary sources so there is a need for a critical viewpoint in reading and analyzing these books. The researchers should pay close attention to the information and evidence related to the research on the figures and neutral approach to the delivery of information. In addition, rather than fictional texts of speeches, biographical books should be based on the factual speech and text. In conclusion, children should be encouraged not only read biographical books, but also write biographical texts in their projects and research.

Kaynakça Bilgisi:

Dedeoğlu, H., Ulusoy, M. ve Alici, M. (2013). Çocuklar için hazırlanmış biyografik eserler üzerine bir içerik analizi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education]*, 28(2), 116-131.

Citation Information:

Dedeoğlu, H., Ulusoy, M., & Alici, M (2013). A content analysis on the biographical books prepared for children [in Turkish]. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education]*, 28(2), 116-131.